

Ks. BOGUSŁAW DROŹDŹ*

NOWA EWANGELIZACJA –
RE- CZY DE- KONSTRUKCJA DEFINICJI?

Blisko 10 lat temu podjęliśmy próbę sformułowania definicji nowej ewangelizacji. Określiliśmy ją jako

[...] przekonujące głoszenie ewangelijnych słów i czynów Jezusa Chrystusa, Jedyne Zbawiciela świata, w kontekście współczesnych społeczno-kulturowych uwarunkowań, uwikłanych w relatywistyczną interpretację znaczeń¹.

Obecnie na nowo chcemy przyjrzeć się tej definicji i dokonać jej ewentualnej weryfikacji. Dlatego w tytule naszego przyczynku napisaliśmy: rekonstrukcja czy dekonstrukcja definicji.

Spróbujmy zatem na nowo wniknąć w rzeczywistość nowej ewangelizacji. Pomocą dla naszych rozważań w pierwszej kolejności będzie nauczanie papieskie.

---

* Bogusław Drożdź – kapłan diecezji legnickiej, doktor habilitowany nauk teologicznych (teologia pastoralna), profesor Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, kierownik Katedry Nowej Ewangelizacji Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu; e-mail: drozd@perspectiva.pl.

¹ Zacytowana definicja znajduje się w następującym artykule autora: *Metodologia nowej ewangelizacji (definicja i zasady)*. W: *Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski. Rok 2012/2013. Być solą ziemi. Kościół domem i szkołą komunii. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2010-2013*. Poznań 2012 s. 212-226. Po raz pierwszy zamieściliśmy ją w artykule: *Nowa ewangelizacja – próba definicji*. „Legnickie Wiadomości Diecezjalne” 20:2011 nr 4 s. 121-125. Znalazła się również w przyczynku: *Nowa ewangelizacja – próba definicji (warsztat metodologiczny)*. W: *Ad imaginem Tuam. Księga jubileuszowa dla uczczenia Arcybiskupa Mariana Gołębiewskiego*. T. 2. Red. W. Irek. Wrocław 2012 s. 225-229.

Mamy również świadomość, że w przeciągu ostatnich lat ukazała się bogata literatura, która wprost aspiruje do przedmiotowej dla kwestii nowoewangelizacyjnych².

W celu dokonania weryfikacji naszej wcześniejszej definicji, postawmy następujące pytania, które odnoszą się do poszczególnych jej elementów. W takim razie: (1) Czy w nowej ewangelizacji chodzi nadal o przekonujące głoszenie? Następnie (2) czy treścią jej głoszenia są ewangelijne słowa i czyny Jezusa Chrystusa? Idąc dalej, pytamy, (3) czy w centrum definicji nowej ewangelizacji widzimy Jezusa Chrystusa jako Jedynego Zbawiciela świata? Istotną sprawą jest również zapytanie, (4) czy dla nowej ewangelizacji są ważne współczesne uwarunkowania społeczno-kulturowe? Ostatnie pytanie dotyczy specyfiki tych uwarunkowań, a zatem (5) czy nadal chodzi o ich uwikłanie w relatywistyczną interpretację znaczeń?

Odpowiadając na te pytania, będziemy posługiwać się wcześniejszą argumentacją, która w formie komentarza do definicji została przedstawiona w wyżej wspomnianych przyczynkach. Będziemy to jednak robić uważniej, poszerzając interpretację w kierunku prawdopodobnej korekty samej definicji.

1. CZY W NOWEJ EWANGELIZACJI CHODZI NADAL O PRZEKONUJĄCE GŁOSZENIE?

W sformułowaniu «przekonujące głoszenie» mieści się niezbędny dynamizm, zapewniający skuteczne przekazanie treści obwieszczanej. Doświadczenie Kościoła jednoznacznie podpowiada, że najskuteczniejszym głosicielem jest świadek. Spotkanie ze świadkiem bardziej przekonuje, co więcej, udowadnia, że dana wiadomość czy informacja jest prawdziwa. Świadcstwo przemawia mocniej niż zachęta, pouczenie czy wykład. Jeśli tak, to nowa ewangelizacja o tyle będzie nową formą głoszenia Ewangelii, o ile jej głosiciele będą świadkami doświadczanych osobiście spotkań z Tym, który jest Ewangelią – Jezusem Chrystusem. Idąc dalej, zauważamy, że znajdowanie się na drodze świadectwa trzeba utożsamiać z drogą nabywania świętości czy też jej dojrzwania. Stąd też formuła «przekonujące głoszenie» odnajduje swój sens jedynie na ścieżkach nieustannego nawracania się i pomnażania wiary, co staje się możliwe dzięki trudowi związanemu z formacją religijno-moralną, z uwypukleniem niejednokrotnie już zarzucanej, aczkolwiek fundamentalnie ważnej formacji ascetycznej. Dodajmy do tego i to, że «przekonujące głoszenie»

---

² Wymieńmy tutaj niektóre: *Enchiridion della nuova evangelizzazione. Tesi del Magistero pontificio e conciliare 1939-2012*. Città del Vaticano 2012; FRANCISZEK. *Encyklika Lumen fidei o wierze* (29.06.2013) [dalej: LF]; TENŹE. *Adhortacja apostolska Ewangelii gaudium o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie* (24.11.2013) [dalej: EG]; *Duszpasterstwo wobec kryzysu wiary*. Red. W. Przygoda, K. Święs. Lublin 2013; S. ДУК. *Nowa ewangelizacja: konkretne wezwanie*. Gubin 2015; *Nowa ewangelizacja: język, teologia, kultura*. Red. M. Nowak, W. Przyczyna. Tarnów 2017; *Nowa ewangelizacja w archidiecezji katowickiej*. Red. B. Biela. Katowice 2019.

nie wyklucza użycia nowych środków, np. medialnych, organizacyjnych, ale nade wszystko podkreśla, że formacja do świętości jest niezbywalnym i najskuteczniejszym „środkiem” duszpasterskim i apostołskim. To dynamizm „wnętrza” wyzwala dynamizm „zewnątrznej” strony procesów religijno-moralnych obejmujących w całości osoby i struktury.

Jeżeli wczytamy się w cechy świętości, które podpowiada nam wszystkim papież Franciszek, to zauważymy, że charakteryzują one konkretny styl życia, do którego wzywa nas Jezus Chrystus. Otóż w czwartym rozdziale adhortacji *Gaudete et exsultate* Franciszek przedstawia je bardzo prosto i sugestywnie³. Jedną z pierwszych cech papież określa jako znoszenie, cierpliwość i łagodność. U podstaw tych trzech słów leży pokora, która „[...] może zakorzenić się w sercu jedynie przez upokorzenia”⁴. Drugą cechą świętości jest radość i poczucie humoru. Kolejną jest śmiałość i zapał. W tych słowach szczególnie słychać stanowcze wezwanie Jezusa: „nie bójcie się!” (Mk 6,50). Czwarta cecha świętości to trwanie we wspólnocie. Komentując ją, papież Franciszek przywołuje słowa św. Jana od Krzyża, który powiedział: „żyjesz wśród innych, by cię wszyscy ćwiczyli i urabiali”⁵. Ostatnią cechą świętości jest bycie w nieustannej modlitwie, bo „Święty jest osobą o duchu modlitewnym, potrzebującym komunikacji z Bogiem”⁶.

Czy te cechy świętości, kształtujące chrześcijańską postawę, nie wyzwolą «przekonującego głoszenia», owego dynamizmu, który jest ważny dla bycia autentycznym uczniem, a jednocześnie ewangelizatorem⁷ wobec innych? Czyż nie są one ważne także dla duszpasterzy wspólnot parafialnych:

[...] powtarzanie czynności duszpasterskich niemających wpływu na życie konkretnych ludzi staje się sterylną próbą przetrwania, często przyjmowaną z ogólną obojętnością. Jeśli parafia nie żyje duchowym dynamizmem właściwym ewangelizacji, naraża się na ryzyko bycia strukturą skupiającą się na sobie i sklerotyczną, która proponuje doświadczenia pozbawione już ewangelicznego i misyjnego smaku, być może przeznaczone tylko dla małych grup⁸.

³ FRANCISZEK. *Adhortacja apostołska Gaudete et exsultate o powołaniu do świętości w świecie współczesnym* (19.03.2018) p. 110-157.

⁴ *Tamże* 118.

⁵ *Tamże* 141.

⁶ *Tamże* 147.

⁷ „Centralny charakter *kerygmy* wymaga niektórych charakterystycznych cech przepowiadania, koniecznych dzisiaj w każdym miejscu: żeby wyrażało ono zbawczą miłość Boga uprzednią w stosunku do moralnych i religijnych zobowiązań; żeby nie narzucało prawdy i odwoływało się do wolności; żeby miało pewne cechy radości, bodźca, żywotności i harmonijnej pełni nie sprowadzającej przepowiadania do kilku doktryn, czasem bardziej filozoficznych niż ewangelicznych. Domaga się to od ewangelizatora niektórych postaw, pomagających lepiej przyjąć orędzie: bliskość, otwarcie na dialog, cierpliwość, serdeczne przyjęcie, które nie potępia”. EG 165.

⁸ KONGREGACJA DS. DUCHOWIEŃSTWA. *Instrukcja Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła* (29.06.2020). Wrocław 2020 p. 17.

2. CZY PRZEDMIOTEM PRZEKAZU NOWEJ EWANGELIZACJI SĄ EWANGELIJNE SŁOWA I CZYNY JEZUSA CHRYSZTUSA?

Innej Ewangelii poza Jezusową nie było, nie ma i nie będzie. Jest tylko jedna Dobra Nowina, jedna Ewangelia. Jej treścią jest Jezus Chrystus, który jest jedyną Prawdą, nadto Drogą, tj. jedynym Pośrednikiem między człowiekiem a Bogiem, prowadzącą do pełni Życia. Na pytania, które w istocie dotyczą egzystencjalnych wymiarów człowieka: Co to jest prawda? Gdzie znajduje się właściwa droga? Czym jest pełnia życia? – odpowiada Ewangelia, która podaje słowa i czyny Jezusa. Wypracowana refleksja, medytacja czy darowana łaska kontemplacji poświęcone tym słowom i czynom prowadzą nie tylko do przyjęcia wyjaśnienia zgodnego z Magisterium Kościoła, lecz przede wszystkim do fascynacji tajemnicą Słowa, które stało się Ciałem, wyzwając przy tym ogromny potencjał duchowego życia, wyrażającego się zwłaszcza w uwielbiającej i wdzięcznej adoracji. Treścią nowej ewangelizacji, jej potęgą, sensem, naturą jest Syn Boży, który objawia Ojca i który w mocy Ducha Świętego prowadzi swoje kościelne dzieło.

W tym miejscu zwróćmy uwagę na integralność ewangelijnego przesłania. Papież Franciszek tłumaczy:

Podobnie jak istnieje spójność między cnotami, nie pozwalająca na wykluczenie którejkolwiek z nich z ideału chrześcijańskiego, tak też nie zaprzecza się żadnej prawdzie. Nie trzeba okaleczać integralności przesłania Ewangelii. Ponadto, lepiej się rozumie każdą prawdę, jeśli widzimy ją w relacji z harmonijną całością chrześcijańskiego orędzia, i w tym kontekście wszystkie prawdy mają swoje znaczenie i nawzajem się oświetlają. Kiedy przepowiadanie pozostaje wierne Ewangelii, widać wyraźnie centralny charakter niektórych prawd i staje się jasne, że chrześcijańskie przepowiadanie moralne nie jest stoicką etyką; jest czymś więcej niż ascezą, nie jest zwykłą filozofią praktyczną ani katalogiem grzechów i błędów. Ewangelia przede wszystkim zaprasza, byśmy odpowiedzieli Bogu, który nas kocha i nas zbawia, rozpoznając Go w innych i wychodząc poza samych siebie, by szukać dobra wszystkich⁹.

Głoszenie Ewangelii Jezusa Chrystusa jest wprowadzaniem Jego samego w życie słuchacza, który z miejsca staje się uczniem w szkole Jezusa-Mistrza. Kościelne posłannictwo, ewangelizowanie podpada tutaj pod metodę, którą swoją postawą sformułował św. Jan Chrzyciel:

Wy sami jesteście mi świadkami, że powiedziałem: ja nie jestem Mesjaszem, ale zostałem przed Nim posłany. Ten, kto ma oblubienicę, jest oblubieńcem; a przyjaciel oblubieńca, który stoi i słucha go, doznaje najwyższej radości na głos oblubieńca. Ta zaś moja radość doszła do szczytu. Potrzeba, by On wzrastał, a ja się umniejszał. (J 3,28-30)

⁹ EG 39.

3. CZY W CENTRUM DEFINICJI NOWEJ EWANGELIZACJI WIDZIMY JEZUSA CHRYSZTUSA JAKO JEDYNEGO ZBAWICIELA ŚWIATA?

Centrum naszej definicji nowej ewangelizacji zajmują słowa objaśniające, że jedynym Zbawicielem świata jest Jezus Chrystus. Sformułowanie to oznacza przede wszystkim, że świat, w ogólności wszechświat, nie posiada w sobie żadnych mocy zbawiających, tzn. takich, które mogłyby kiedykolwiek sprawić, by świat sam z siebie, przy pomocy stale podnoszonej jakości życia człowieka na ziemi, uczynił z doczesności miejsce uszczęśliwiającego raj. Tylko Bóg jest ostatecznym wytłumaczeniem, centrum i celem życia człowieka, jak i całego stworzenia. Kluczem jakiegoś pojęcia tego, co uczynił Bóg dla człowieka jest misterium paschalne. Doczesność w tym misterium uczestniczy, a próby odrywania życia człowieka od zbawczego zamysłu i dzieła samego Boga, to jedynie mrzonki, utopie i ideologie, które omamiają dymem kłamstwa rzeczywistość ogólnoludzką. Ani praca, ani sukces, ani wygoda, ani władza, ani innowacje techniczne czy organizacyjne, ani inni ludzie nie zbawią konkretnego człowieka z prostego powodu: nie mogą zaofiarować tego, czego w głębi swego jestestwa człowiek pragnie i za czym nieustannie tęskni¹⁰.

4. CZY DLA NOWEJ EWANGELIZACJI SĄ WAŻNE WSPÓŁCZESNE UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-KULTUROWE?

Nowa ewangelizacja urzeczywistnia się zarówno w przestrzeni duchowej człowieka, jak i każdej społeczności, jaką człowiek wraz z innymi ludźmi w sposób naturalny tworzy. Tym szczególnym „duchem” ludzkiej społeczności jest oczywiście kultura. Jej „klimat” istotnie wyznacza specyfikę różnorodnych społeczności zawiązujących się wokół mniej lub bardziej uświadomionego dobra wspólnego, które w jakimś sensie powoduje, że mówimy o społecznościach czy wspólnotach np. personalnych, funkcjonalno-zadaniowych czy terytorialno-lokalnych. One wszystkie, jak i te, których nie sposób wymieniwać, tworzą społeczno-kulturowe uwarunkowania. Ich dynamiczność w czasach współczesnych jest niewyobrażalnie duża, przez

---

¹⁰ Kościół wierzy, „[...] że Chrystus, umarły i zmartwychwstały za wszystkich (por. 2 Kor 5,15), przez swojego Ducha dostarcza człowiekowi światła i siłę, aby mógł on odpowiedzieć na swe najważniejsze powołanie, oraz że nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, przez które mogliby być zbawieni (Dz 4,12). Podobnie także wierzy, że klucz, centrum i cel całej historii ludzkiej znajduje się w jego Panu i Nauczycielu. Kościół stwierdza ponadto, że u podłoża wszystkich zmian pozostaje wiele takich rzeczy, które się nie zmieniają, a które mają swój ostateczny fundament w Chrystusie, który jest wczoraj i dziś, ten sam także na wieki (por. Hbr 13,8)”. SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym Gaudium et spes* (7.12.1965) p. 10. Zobacz również bardzo ważny tekst papieski na temat zbawienia przez wiarę: LF 19.

co trudno jest całościowo i metodycznie „namierzone” zmiany społeczne zamknąć w jakieś precyzyjniejsze modelowe procesy, opisane choćby pojęciami: regionalizacja, globalizacja, nowoczesność, tradycja, stratyfikacja, ruchliwość społeczna, urbanizacja, technicyzacja. U podstaw przeobrażeń społeczno-kulturowych znajdują się zmiany zachodzące zwłaszcza w nauce, religii, prawie, etyce i sztuce. Nadto wszystko penetrowane jest medialną informacją, która niejednokrotnie polaryzuje prosty opis faktu w stosunku do przedstawiającej go narracji.

Kościół nie działa w próżni społeczno-kulturowej. Przeciwnie, żywo uczestniczy w życiu społecznym. Odczytuje znaki czasu, do których musi się odnosić, formułując swoją zbawczą strategię¹¹. Przypomnijmy, nowa ewangelizacja nie jest nowa z racji innej Ewangelii, ale z tego powodu, że liczy się z kondycją konkretnego człowieka – kondycją osoby we wszystkich jej istotnych wymiarach, z pełnym uznaniem tej świadomości, że kształt życia społeczno-kulturowego jest wypadkową moralnych wyborów poszczególnych ludzi.

5. CZY NADAL CHODZI O UWIKŁANIE SPOŁECZNO-KULTUROWYCH UWARUNKOWAŃ W RELATYWISTYCZNĄ INTERPRETACJĘ ZNACZEŃ?

Mówimy o społeczno-kulturowych uwarunkowaniach uwikłanych w relatywistyczną interpretację znaczeń, ponieważ relatywizm wprost kwestionuje fakt absolutnego charakteru prawdy oraz dobra. Tym samym uderza bezpośrednio w Najwyższą Prawdę i Najdoskonalsze Dobro utożsamiane przez chrześcijan z Bogiem. Z tego względu świat relatywizmu w kontekście aktualizowanej nowej ewangelizacji przemawia równie mocno jak świat sekularyzacji. Interpretacja kultury w kategoriach relatywistyczno-sekularystycznych w ostatnim czasie jest obecna w nauczaniu kościelnym znacznie częściej niż w okresie drugiej połowy XX w. W definicji nowej ewangelizacji kładziemy akcent na relatywistyczną interpretację znaczeń opisujących fakty kulturowo-społeczne również i z tego powodu, że sekularyzacja kryje w sobie obok negatywnego znaczenia także pozytywne konotacje, odnosząc je do pojęcia autonomii. Stąd też sekularyzację odróżnia się od sekularyzmu jako ideologii zdecydowanie negatywnej¹². Z kolei relatywistyczny układ odniesienia dla kultury, a w niej dla nauki, moralności, religii i techniko-sztuki nie tylko nie gwarantuje żadnych szans rozwojowych, ale nade wszystko legitymizuje

¹¹ Zobacz wypowiedź papieża Franciszka w *Posynodalnej adhortacji apostołskiej Christus vivit do młodych i całego Ludu Bożego* (25.03.2019) p. 43-48 – na temat: *Kościół uważny na znaki czasu*. Charakterystyczna jest także papieska diagnoza współczesnego świata ukazana w encyklice *Fratelli tutti* (3.10.2020) p. 9-53.

¹² B. DROŹDŹ. *Pastoralna diagnoza sekularyzmu ponowoczesności*. W: *Wychowanie a wyzwania ponowoczesności*. Red. E. Osewska. Warszawa 2011 s. 11-21.

takie pseudowartości, niespójne kodeksy normatywne i odpowiadające im wzory kulturowe, które swoją szkodliwością niebezpiecznie deformują życie osobowe i społeczne człowieka w jego wszystkich wymiarach: poznawczym, moralnym, somatycznym i materialnym¹³.

6. AKTUALNOŚĆ DOPOWIEDZENIA METODOLOGICZNEGO

Wyrażenia «nowa ewangelizacja» używa się zasadniczo w podwójnym charakterze: przedmiotowym (rzeczownikowym) oraz formalnym (przydawkowym). W pierwszym przypadku nowej ewangelizacji nadaje się znaczenie gatunkowe i stawia się jej pojęcie obok innych, bardziej tradycyjnych terminów, takich jak misja, apostołat, ewangelizacja czy reewangelizacja, a nawet ewangelizacja 2000. Pośród nowszych wyrażen pretendujących do definicyjnych haseł znajdziemy np. duszpasterstwo w nawróceniu, duszpasterstwo w kluczu misyjnym czy nawrócenie duszpasterskie. Na poziomie metodologicznym teologii trwa dyskusja, która próbuje sprecyzować różnicę gatunkową nowej ewangelizacji. Pragnie się ją odróżnić od innych znaczeń, których zakorzenienie w teologii pastoralnej jest zdecydowanie solidniejsze. Jeśli obszarem rodzajowym będzie zbawcza interakcja zachodząca między Chrystusem a człowiekiem we wspólnocie kościelnej, to wtedy rzeczywiście wspomniane wyżej pojęcia różnić się mogą tylko i aż różnicą gatunkową. Oznacza to także, że wydzielona specyfika jednego pojęcia nie pozwala deprecjonować gatunkowości innych znaczeń. Należy zaznaczyć, że mówimy tu

---

¹³ Papież Franciszek w encyklice *Lumen fidei* (p. 25) analizuje: „Przypominanie o więzi wiary z prawdą jest dziś bardziej niż kiedykolwiek potrzebne, właśnie z powodu kryzysu prawdy, jaki przeżywamy. We współczesnej kulturze często występuje tendencja do przyjmowania za jedyną prawdę tę związaną z techniką: prawdziwe jest to, co człowiek potrafi zbudować i zmierzyć dzięki swojej wiedzy; jest to prawdziwe, bo funkcjonuje, a tym samym czyni życie wygodniejszym i łatwiejszym. Dzisiaj wydaje się to jedyną prawdą pewną, jedyną, którą można podzielić się z innymi, jedyną, o której można dyskutować i wspólnie się nią zaangażować. Z drugiej strony, istniałyby też prawdy jednostki, polegające na tym, by być autentycznym wobec tego, co każdy czuje w swym wnętrzu, prawdy ważne tylko dla konkretnej osoby, których nie można zaproponować innym z tym zamiarem, by służyły dobru wspólnemu. Z podejrzliwością patrzy się na wielką prawdę, na prawdę wyjaśniającą całość życia indywidualnego i społecznego. Nasuwa się pytanie, czy nie taka właśnie była prawda lansowana przez wielkie systemy totalitarne ubiegłego wieku, prawda narzucająca własną globalną koncepcję, by zatrzeć konkretną historię pojedynczego człowieka? Pozostaje zatem jedynie relativizm, w którym nie interesuje już pytanie o prawdę wszystkiego, będące w gruncie rzeczy także pytaniem o Boga. W tej perspektywie jest logiczne, że chce się usunąć powiązanie religii z prawdą, ponieważ związek ten byłby u korzenia fanatyzmu, dążącego do zniszczenia człowieka nie podzielałego wiary. W tym kontekście możemy mówić o wielkim braku pamięci współczesnego świata. Pytanie o prawdę jest bowiem kwestią pamięci, głębokiej pamięci, ponieważ odnosi się do czegoś, co nas poprzedza, i w ten sposób może potrafić nas zjednoczyć ponad naszym małym i ograniczonym «ja». Jest to pytanie o początek wszystkiego, w świetle którego można dostrzec cel, a tym samym także sens wspólnej drogi”.

o różnicy gatunkowej, a więc interesuje nas wskazanie różnicy występującej między konotacjami wyżej wymienionych pojęć. Nie chodzi zatem o wykazanie ich odrębności czy wyłączości, ponieważ wtedy „obecna” w nich cecha absolutności nie dałaby się zmieścić w jednym rodzaju zauważonej wcześniej interakcji zbawczej.

Charakterystyka nowej ewangelizacji pod kątem formalnym zwraca z kolei uwagę nie tyle na pojęcie samej ewangelizacji, co raczej na przydawkę «nowa». Wtedy wprost trzeba uznać, że różnica gatunkowa między nową ewangelizacją a np. ewangelizacją (domyślnie: starą, dotychczasową) mieści się wyłącznie w dookreśleniu «nowa». Dlatego w kontekście nowej ewangelizacji przyjęło się mówić dobitniej o nowości życia, nowym człowieku, nowych środkach i metodach, także o nowym odczycie uwarunkowań społeczno-kulturowych.

Z metodologicznego punktu widzenia podejście pierwsze jest sensowniejsze, ponieważ w zamierzeniu definiującego rysuje się potrzeba określenia faktycznie występującej, prekursorskiej różnicy. Natomiast podejście drugie wydaje się być zabiegiem metodologicznie chybnym, co należy uzasadnić następująco. Przymiotnik «nowa» nie kryje w sobie wcale bogatszej treści niż np. stara. Nowość bowiem nie jakościuje tego, co określa. Zachodzi proces odwrotny: to, co jakościuje jest manifestowane przez deklarację – „nowe!”; inaczej mówiąc, nowość tylko informuje o ważnej (może już zarzuconej) jakości.

Z pastoralnego punktu widzenia owe rozróżnienia są ważne przynajmniej z trzech powodów. Po pierwsze, rzeczywistość ewangelizacyjna Kościoła jest ciągła, a pojęcia ją opisujące jedynie skończonymi teoretycznymi modelami, które z założenia muszą różnić się między sobą, bo inaczej nie można by niczego zrozumieć. Po drugie, nowe nazwy z edukacyjno-wychowawczego piedestału bardziej angażują ludzką osobowość, przez co można się spodziewać bardziej stabilnego wiązania „rozgrzanych” motywacji z ustalonymi do osiągnięcia celami. W pracy duszpastersko-apostolskiej ma to kolosalne znaczenie dla skuteczności ewangelizacyjnej. Nowe motywacje nie wymagają przecież zmiany celów! Po trzecie, poziom teoretyczny teologii pastoralnej trzeba nieustannie zasilać nowymi definicjami. Muszą one jednakże być ciągle wkomponowywane w system wiedzy pastoralnej, która całościowo opisuje i strzeże sobie właściwy przedmiot materialny, jak i formalny (podwójnego rodzaju: treściowy i metodologiczny). To właśnie ten system daje całości opisywanej konieczną normatywność, jak i wymaganą koherentność pastoralnej teorii z kościelną praktyką. Wynika z tego, że nowe definicje, wzmacniając system wiedzy pastoralnej, muszą być stale poddawane weryfikacji i falsyfikacji nie tylko na poziomie teoretyczno-logicznym, co jest oczywiste, ale również na poziomie decyzyjno-działaniowym, co z kolei jest dużo trudniejsze.

ZAKOŃCZENIE

Czy dogłębnie odpowiedzieliśmy na postawione pytania dotyczące poszczególnych elementów definicji nowej ewangelizacji? Otóż nie! Czy powinniśmy dokonać rekonstrukcji wspomnianej definicji? Wydaje się, że takie działanie byłoby na dzień dzisiejszy zbyt pośpieszne, może nawet i pochopne. Czy dzięki temu przyczynkowi nasza „świadomość pastoralna” zyskała dodatkowe światło? Może! Zakończmy nasze rozważania następująco:

Aby Słowo Boże mogło być dalej głoszone, wspólnoty chrześcijańskie muszą dokonać decydującego wyboru misyjnego «zdolnego przemienić wszystko, aby zwyczaje, style, rozkład zajęć, język i wszystkie struktury kościelne stały się odpowiednią drogą bardziej dla ewangelizowania współczesnego świata, niż do zachowania stanu rzeczy»¹⁴.

Tekst ten znajduje się w cytowanej już *Instrukcji*, w której *nota bene* nie znajdziemy wyrażenia «nowa ewangelizacja». Przytacza on słowa papieża Franciszka z adhortacji *Evangelium gaudium*¹⁵, w której jasno jest powiedziane, że nowa ewangelizacja

[...] wzywa wszystkich i urzeczywistnia się zasadniczo w trzech obszarach. W pierwszym rzędzie wymieńmy obszar *duszpasterstwa zwyczajnego* [...]. Na drugim miejscu wspomnijmy o środowisku *osób ochrzczonych, które jednakże nie żyją zgodnie z wymogami chrztu św.* [...]. W końcu zauważmy, że ewangelizacja związana jest istotnie z głosem Ewangelii *tym, którzy nie znają Jezusa Chrystusa lub zawsze Go odrzucali*¹⁶.

W podsumowaniu wymieniamy te obszary, mając na uwadze fakt, że w początkowym okresie dookreślenia nowej ewangelizacji wiązano ją nade wszystko z jedną kategorią ludzi, tzn. z tymi, którzy co prawda poznali Jezusa Chrystusa, ale nigdy nie stał się On dla nich jedynym Panem i Zbawicielem¹⁷. Dodajmy jeszcze, że nowość nowej ewangelizacji swój fundament bierze z Jezusa Chrystusa. On jest źródłem wszelkiej nowości – nowości, która jest odpowiedzią na nasz smutek, wynikający z goryczy naszej niepełnej miłości¹⁸. A to z pewnością dotyczy nas wszystkich.

¹⁴ KONGREGACJA DS. DUCHOWIEŃSTWA. *Instrukcja Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej* p. 5.

¹⁵ *Tamże* 27.

¹⁶ EG 14.

¹⁷ Zob. wraz z bibliografią: W. PRZYGODA. *Ewangelizacja*. W: *Leksykon teologii pastoralnej*. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin 2006 s. 245-257; A. LEWEK. *Nowa ewangelizacja*. W: *Leksykon teologii pastoralnej* s. 575-579.

¹⁸ „Nasz nieskończony smutek może być uleczony tylko przez nieskończoną miłość”. EG 265.

NEW EVANGELIZATION –
RE- OR DE-CONSTRUCTION OF THE DEFINITION?

Summary

Methodically mature defining is important to scientific development. It is also essential for a development of the pastoral theology and the condition of the parish chaplaincy and the mission that the Church carries out towards the whole world. For several decades, the attention of pastors and theologians has been focused on the problem of the new evangelization. What is it? Does the new evangelization differ from the so-called “old” evangelization? It can be tentatively accepted that the new evangelization is the convincing proclamation of the gospel words and deeds of Jesus Christ, the only Savior of the world, in the context of contemporary socio-cultural conditions, that are entangled in a relativistic interpretation of meanings. The article looks at this definition and puts a question: whether the reconstruction of the given definition is necessary?

Tłum. Jarosław Sempryk

Słowa kluczowe: nowa ewangelizacja, ewangelizacja, posłannictwo Kościoła, definiowanie pojęć, weryfikacja definicji, falsyfikacja definicji, teologia pastoralna.

Keywords: new evangelization, evangelization, mission of the Church, defining concepts, verification of definitions, falsification of definitions, pastoral theology.

BIBLIOGRAFIA

- DROŹDŹ B., *Metodologia nowej ewangelizacji (definicja i zasady)*. W: *Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski. Rok 2012/2013. Być solą ziemi. Kościół domem i szkołą komunii. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2010-2013*. Poznań 2012 s. 212-226.
- DROŹDŹ B., *Nowa ewangelizacja – próba definicji (warsztat metodologiczny)*. W: *Ad imaginem Tuam. Księga jubileuszowa dla uczczenia Arcybiskupa Mariana Gołębiowskiego*. T. 2. Red. W. Irek. Wrocław 2012 s. 225-229.
- DROŹDŹ B., *Nowa ewangelizacja – próba definicji*. „Legnickie Wiadomości Diecezjalne” 20:2011 nr 4 s. 121-125.
- DROŹDŹ B., *Pastoralna diagnoza sekularyzmu ponowoczesności*. W: *Wychowanie a wyzwanie ponowoczesności*. Red. E. Osewska. Warszawa 2011 s. 11-21.
- Duszpasterstwo wobec kryzysu wiary*. Red. W. Przygoda, K. Świąt. Lublin 2013.
- DYK S., *Nowa ewangelizacja: konkretne wezwanie*. Gubin 2015.
- Enchiridion della nuova evangelizzazione. Tesi del Magistero pontificio e conciliare 1939-2012*. Città del Vaticano 2012.
- FRANCISZEK, *Adhortacja apostolska Evangelii gaudium o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie* (24.11.2013).
- FRANCISZEK, *Adhortacja apostolska Gaudete et exsultate o powołaniu do świętości w świecie współczesnym* (19.03.2018).

- FRANCISZEK, *Encyklika Fratelli tutti o braterstwie i przyjaźni społecznej* (3.10.2020).
- FRANCISZEK, *Encyklika Lumen fidei o wierze* (29.06.2013).
- FRANCISZEK, *Posynodalna adhortacja apostolska Christus vivit do młodych i całego Ludu Bożego* (25.03.2019).
- KONGREGACJA DS. DUCHOWIEŃSTWA, *Instrukcja Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła* (29.06.2020). Wrocław 2020.
- LEWEK A., *Nowa ewangelizacja*. W: *Leksykon teologii pastoralnej*. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin 2006 s. 575-579.
- Nowa ewangelizacja w archidiecezji katowickiej*. Red. B. Biela. Katowice 2019.
- Nowa ewangelizacja: język, teologia, kultura*. Red. M. Nowak, W. Przyczyna. Tarnów 2017.
- PRZYGODA W., *Ewangelizacja*. W: *Leksykon teologii pastoralnej*. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin 2006 s. 245-257.
- SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym Gaudium et spes* (7.12.1965).